N:o 96.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1899, kl. 3 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning till Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag af kronan tillhörig mark i Juckasjärvi socken i Norrbottens län m. m. jemte i ämnet väckta motioner.

(I. A.)

Under åberopande af bilagdt utdrag af protokollet öfver finansärenden den 14 april innevarande år har Kongl. Maj:t i en samma dag aflåten proposition (n:o 85) föreslagit Riksdagen medgifva,

dels att af den vid afvittringen i Juckasjärvi socken till kronopark afsatta mark finge till Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag för en köpeskilling af tio tusen kronor under eganderätt upplåtas det i bolagets skrift af den 19 november 1898 angifna samt å den vid samma skrift fogade afvittringskarta med gula gränslinier utmärkta och med litt. A betecknade område, med undantag af den mark, som kunde finnas erforderlig för statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen äfvensom för anläggning af allmän väg, under vilkor:

att tillträdet finge ega rum, sedan den till undantagande föreslagna mark blifvit genom jernvägsstyrelsens försorg på bolagets bekostnad uppmätt samt å karta affattad och beskrifven;

att, sedan den erbjudna köpeskillingen, 10,000 kronor, som skulle gäldas senast vid tillträdet, blifvit erlagd, köpebref å det försålda området finge af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län utfärdas;

att bolaget skulle vara skyldigt att utan ersättning tåla ej mindre det intrång, som genom jernvägens anläggande kunde uppstå, än äfven framdragandet af utfartsväg för stationssamhälle; samt

att bolaget skulle ensamt vidkännas alla med lagfarten förenade kostnader;

dels ock att af omförmälda kronomark finge till förenämnda bolag på arrende under en tid af femtio år upplåtas de i bolagets skrift af den 19 november 1898 likaledes angifna, å berörda afvittringskarta med gula gränslinier utmärkta och med litt. B och C betecknade områden, dock med undantag af sådana delar af ifrågavarande områden, hvilka till äfventyrs redan blifvit af kronan i vederbörlig ordning upplåtna till andra, samt under följande vilkor:

att bolaget skulle för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlägga arrende till belopp, som Kongl. Maj:t på gemensamt förslag af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästaredistriktet bestämde för en tid af tio år i sänder;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträdde, funnes vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, under arrendetiden finge af egarne bibehållas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare i händelse af tvist skulle bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att egarne erlade till bolaget årlig afgäld, motsvarande den del af den bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomten belöpte efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets ytinnehåll, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, derest sådant kunde finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af helsovårdshänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande egare af sådan lägenhet jemväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhystes personer, hvilka förde ett sådant lefnadssätt, att fara deraf uppstode för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall lägenhetens egare skulle vara skyldig afträda densamma utan lösen, men med rättighet att inom viss, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämd tid bortföra der befintliga, honom tillhöriga byggnader, hvaremot i öfriga fall lösen för byggnadernas värde skulle af bolaget erläggas samt vid brist af åsämjande bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Kongl. Maj:ts befallningshafvande att i händelse af tvist afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmäldes;

att hvad i § 3 mom. 1 af gällande grufvestadga funnes föreskrifvet icke skulle ega tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som befunnes å de till bolaget upplåtna områden, derest icke Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall funne sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke finge ske närmare någon viss, på ifrågavarande mark befintlig byggnad, tomtplats eller trädgård, än hvad omförmälda paragraf i grufvestadgan angåfve;

att, om bolaget nedlade grufrörelsen eller bedrefve densamma i väsentligen minskad omfattning, det skulle ankomma på Kongl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd antingen helt och hållet eller till någon del af områdena, hvarjemte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget komme att idkas inom ifrågavarande områden och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visade sig behöfligt, Kongl. Maj:t skulle ega bestämma, att bolaget skulle afstå hvad som för ändamålet kunde anses erforderligt och skäligt; skolande i fall, som i denna punkt afsåges, proportionerlig minskning af bolagets arrendeafgift ega rum;

att bolaget skulle vara skyldigt att utan särskild ersättning af områdena i fråga afstå hvad som enligt Kongl. Maj:ts beprövande kunde finnas erforderligt för anläggning af allmän väg eller till utrymme för jernväg eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut icke blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af ifrågavarande områden, som för bolaget icke vore oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantoges, bolaget skulle vara skyldigt underkasta sig Kongl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skulle öfvervaka, att åverkan icke skedde å den växande skogen inom områdena, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan gjorde sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skulle ega annan rätt till skogen å områdena, än att bolaget finge dels, efter anvisning af vederbörande skogstjensteman och derest från skogsvårdens synpunkt hinder icke mötte, erhålla nödigt byggnadsvirke till pris, som af domänstyrelsen bestämdes, dels ock afrödja skog, som funnes å tomtplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämde;

att bolaget skulle tillhandahålla Kongl. Maj:ts befallningshafvande erforderliga medel för aflönande af den polisstyrka, som till ordningens vidmagthållande å Luossavaara och Kiirunavaara malmfält och närmast derintill belägna områden af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnades

att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende finge tillkomma bolaget;

att bolagets arrenderätt icke finge af bolaget å annan öfverlåtas, med mindre Kongl. Maj:t sådant medgåfve; samt

att bolaget, innan det till upplåtelse på arrende föreslagna området finge af bolaget tillträdas, skulle hafva genom lagligen gällande handling, som skulle till Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverlemnas, förbundit sig att afstå från samtliga de bolaget tillhöriga, inom nedan omförmälda å den af geologen Lundbohm upprättade karta med litt. X och X^1 utmärkta områden befintliga inmutningar;

dels att de å förenämnda, af geologen Lundbohm sammandragna karta med gröna gränslinier utmärkta samt med litt. X och X^1 betecknade områden skulle — med undantag af den del af området X, som för jernvägens behof erfordrades, samt den mark i öfrigt, Kongl. Maj:t kunde finna böra för något allmänt behof undantagas — från kronans mark afskiljas för att, fördelade i tomter, för bebyggande åt enskilde med egande-rätt upplåtas under iakttagande,

att förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna skulle, samtidigt för alla tomterna, uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedd person, hvarvid särskildt värde borde åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde sjelfva jorden; skolande värderingsmännen, der de stannade i olika meningar rörande värdet af någon tomt, till tredje värderingsman tillkalla någon af de utaf länets landsting eller hushållningssällskap utsedde uppskattningsmän för arrendevärderingar;

att tomt derefter skulle af Kongl. Maj:ts befallningshafvande till pris, motsvarande minst den på nämnda sätt föreslagna köpeskillingen, upplåtas till den, som hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmälde sig till erhållande af sådan tomt och dervid erlade värdet för å tomten befintlig skog jemte en femtedel af köpeskillingen för jorden;

att den, åt hvilken tomt upplåtes, skulle vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å områdets ordnande och bebyggande kunde varda honom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid upplåtelsen meddelade, inom två år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jemförlig byggnad, vid äfventyr, om det försummades, att tomtinnehafvaren skulle vara sin rätt till tomten och den derför erlagda andel af köpeskillingen förlustig;

att tomtinnehafvare skulle vid enahanda äfventyr, sedan han inom

den förelagda tiden af fem år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande ålegat, sist vid utgången af nämnda tid vara skyldig erlägga återstoden af köpeskillingen; samt

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomt skulle af Kongl. Maj:ts befallningshafvande för tomtinnehafvaren utfärdas;

dels ock att köpeskillingen för det till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag med eganderätt upplåtna område finge, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark, samt att köpeskillingarne för tomterna å de för bebyggande af enskilde afsedda områdena finge, efter afdrag af kostnaden för den regleringsplan jemte beskrifning, som kunde komma att öfver områdena upprättas, tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda af Kongl. Maj:t bestämdt, användas till bestridande af sådana utgifter, som funnes erforderliga för områdets behöriga ordnande, samt för sådant ändamål, till en början och innan municipalsamhälle på platsen bildats, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande disponeras för att, när municipalstyrelse kommit till stånd, omhändertagas af denna.

Af omförmälda statsrådsprotokoll inhemtas, hurusom Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag i en till Kongl. Maj:t ingifven skrift, med förmälan, att bolagets grufutmål å de i Juckasjärvi socken af Norrbottens län belägna Luossavaara och Kiirunavaara malmfält icke egnade sig för bebyggande samt att mark i enskild ego icke funnes att tillgå i närheten af grufvorna, anhållit att för en köpeskilling af 10,000 kronor få under eganderätt förvärfva ett af förste landtmätaren C. A. Sjöberg å karta affattadt och beskrifvet område om 326 hektar 52 ar 70 qvadratmeter, beläget å kronan tillhörig mark i närheten af nämnda malmfält.

Till stöd för ansökningen hade bolaget anfört, att bolaget hade för afsigt att å ifrågavarande område uppföra administrationsbyggnader, kraftledningsverk, bostäder för tjenstemän och arbetare äfvensom öfriga för grufrörelsen erforderliga byggnader, hvilka icke med nödvändighet måste förläggas till sjelfva grufvorna, samt att, då större delen af de för dessa byggnadsändamål erforderliga penningmedel måste anskaffas genom lån, det vore af vigt för bolaget att förvärfva eganderätt till den mark, hvarå byggnaderna komme att uppföras, och derigenom sättas i tillfälle att bereda långifvarne säkerhet genom inteckning i samma område med derå uppförda byggnader.

Förste landtmätaren Sjöberg hade i ett vid ansökningen fogadt yttrande meddelat, bland annat, att inom området ginge den för Gellivare

—Ofotenbanan utstakade jernvägslinien, samt att så väl öster om Kiirunavaara grufutmål som ock öster och vester om Luossavaara utmål funnes välbelägna områden af betydlig utsträckning, lämpliga till tomtplatser för industriella eller andra anläggningar äfvensom till bostadsplatser för handlande, handtverkare och andra arbetare.

Öfver ifrågavarande ansökning hade kammarkollegium efter remiss afgifvit utlåtande, hvarjemte kollegium öfverlemnat inhemtade yttranden från vederbörande öfverjägmästare, förste landtmätaren Sjöberg, Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet samt domänstyrelsen.

Öfverjägmästaren hade anfört, att ifrågavarande område vore beläget ofvan odlingsgränsen å mark, som enligt Kongl. Maj:ts befallningshafvandes den 30 december 1896 meddelade utslag angående afvittring af Juckasjärvi socken afsatts till kronopark. Derest området ansåges kunna och böra afhändas kronan, skulle något egentligt förfång för statens skogsintressen derigenom icke uppstå, enär marken vore af fullständig fjellnatur och beväxt endast med förkrympt björkskog. Den af bolaget erbjudna köpeskilling vore också, sedt uteslutande från skogsväsendets synpunkt, nöjaktig. Öfverjägmästaren hölle emellertid före, att afhändande åt enskild person eller bolag under eganderätt af ett så stort och vigtigt område som det nu ifrågakomna, hvilket upptoge i längd 3 ½ kilometer eller snart sagdt all mark mellan rikets största och mägtigaste malmberg, kunde innebära faror af allvarsammaste slag. I sådant afseende ville öfverjägmästaren erinra, att den jernväg från Gellivare till riksgränsen, om hvars anläggning för statens räkning proposition aflåtits till 1898 års Riksdag, vore afsedd att framgå öfver området, hvarest dessutom landsväg komme att anläggas äfvensom tomtutrymme för blifvande samhälle, stationsområde och andra allmänna platser att ovilkorligen erfordras; att, i händelse området upplätes under eganderätt, återförvärfvande af nödig mark för nyssnämnda ändamål skulle kunna omöjliggöras eller på ett oskäligt sätt fördyras, samt att tillfälle till nedsättning för andra enskilda, för grufdrift intresserade personer skulle genom en sådan upplåtelse nära nog göras om intet. Då emellertid det syntes tillkomma staten att så vidt möjligt främja ett för ifrågavarande aflägsna landsdel så banbrytande företag som det, hvarpå bolaget grundat sin framställning, ansåge öfverjägmästaren, att eganderätt till ett mindre, efter rörelsens kraf afpassadt område äfvensom nyttjanderätt till återstående delen af det i ansökningen afsedda område icke skäligen kunde förvägras bolaget.

Kongl. Maj:ts befallningshafvande hade, jemte erinran, att den väg, som funnes utmärkt å förenämnda karta, vore anlagd af bolaget samt att området icke vore såsom renbetesland användt eller användbart, vi-

dare anfört, att, såsom erfarenheten visat och sakens natur i öfrigt gåfve vid handen, en affär af den omfattning som bolagets hade oundgängligt behof af vida större område, än det bolagets utmål erbjöde. På sätt bolaget i ansökningen antydt och Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl kunde vitsorda, funnes mark i enskild ego icke att tillgå i närheten af omförmälda malmfält. För Kongl. Maj:ts befallningshafvande, som icke kunde förbise företagets gagn och fromma för denna landsända, ej heller dess betydelse för landet i öfrigt, framstode det såsom synnerligen önskvärdt, att bolaget, i den mån sådant kunde ske utan åsidosättande af andra högre statsintressen, vunne det understöd, som från statens sida kunde vara erforderligt för åstadkommande af en rationel grufdrift i syfte att tillgodogöra sig ifrågavarande gruffälts rika malmtillgångar, hvilka nästan uteslutande disponerades af bolaget, och Kongl. Maj:ts befallningshafvande funne derför bolagets ansökning högst behjertansvärd. Kongl. Maj:ts befallningshafvande förutsåge också det af öfverjägmästaren anmärkta behofvet af utrymme för allmänna ändamål, för den händelse jernväg skulle komma att framdragas öfver området i fråga, och i sådant hänseende erforderlig mark borde derför från upplåtelsen undantagas. Deremot kunde Kongl. Maj:ts befallningshafvande icke dela öfverjägmästarens uppfattning angående de faror i öfrigt, som den sökta upplåtelsen skulle innebära. Enligt hvad förste landtmätaren Sjöberg, som undersökt omförmälda trakter, framhållit och för Kongl. Maj:ts befallningshafvande jemväl eljest vore kändt, funnes nemligen i närheten af malmfälten mark om flera hundra hektars utsträckning, hvilken mark med afseende å läge i förhållande till så väl malmfälten som den ifrågasatta jernvägslinien vore fullt jemförlig med det i ansökningen omförmälda området. Äfven med hänsyn till beskaffenheten vore denna mark i lika grad som den, hvilken bolaget önskade förvärfva, egnad att kunna beredas till lämpliga byggnadstomter äfvensom att lemna utrymme för åstadkommande af omfattande grufdrift vid sidan af den, som kunde komma att utöfvas af den eller dem, som disponerade det i bolagets ansökning åsyftade området. Om också sistnämnda område kunde anses alltför stort för att bolaget skulle för sin rörelse behöfva eller kunna tillgodogöra sig hvarje del deraf, mötte dock ytterlig svårighet att nu föreslå någon viss areal, som borde från upplåtelsen undantagas, alldenstund bolagets behof till äfventyrs kunde komma att sträcka sig i mer eller mindre mån till alla hufvudsakliga delar af området, om än samma delar icke behöfde annorledes än partielt af bolaget tagas i anspråk. Med hänsyn härtill och då ordningens upprätthållande å stället påkallade en viss utsträckning af upplåtelsen, ansåge Kongl. Maj:ts befallningshafvande sig icke

böra föreslå annan lokal begränsning än den, som kunde påkallas af den ifrågasatta jernvägens framdragande öfver området. Det af öfverjägmästaren framstälda förslaget att med eganderätt till bolaget upplåta en del af området och att tillförsäkra bolaget allenast nyttjanderätt till återstoden deraf, genom hvilken anordning bolaget skulle betagas förmånen att kunna med hela det upplåtna området vidtaga de åtgärder, hvartill en egare vore lagligen berättigad, syntes, med hänsyn till den förut omnämnda rika tillgången på kronomark i ifrågavarande trakter, icke hafva erforderligt stöd vare sig af de skäl, öfverjägmästaren framhållit, eller af andra nu kända förhållanden. Kongl. Maj:ts befallningshafvande ansåge sig fördenskull böra för sin del understödja bolagets ansökning och föreslå, att det i ansökningen åsyftade område med undantag af den mark, som kunde vara för jernvägens behof erforderlig, måtte mot en köpeskilling, beräknad efter 10,000 kronor för hela området, till bolaget under eganderätt upplåtas, med skyldighet dock för bolaget eller dess rättsinnehafvare att tåla det intrång, som framdragande af allmän väg genom området kunde medföra.

Domänstyrelsen hade, enär enskild tillhörig mark ej funnes att förvärfva i närheten af malmfälten samt dessas utmål ej lämpade sig för bebyggande, ansett giltiga skäl föreligga för upplåtande af kronomark för ifrågavarande industriella företag. Styrelsen hade också för sin del ej haft annat att tillägga till hvad Kongl. Maj:ts befallningshafvande föreslagit, än att, då station för jernvägen vore afsedd att förläggas inom nu ifrågavarande område och detta följaktligen komme att blifva ett centrum för rörelsen, utrymme äfven syntes böra undantagas för andra allmänna behof, såsom för allmänna byggnader, äfvensom för ett så kalladt stationssamhälle, der handtverkare med flera personer kunde förvärfva tomtplatser för bebyggande m. m.; och hade med anledning häraf styrelsen hemstält, att det i ansökningen åsyftade område med undantag af den mark, som Kongl. Maj:t funne vara för jernvägens behof och för beredande af byggnadsplats för ett stationssamhälle samt för allmänna byggnader äfvensom för anläggande af allmänna vägar erforderlig, måtte mot en köpeskilling af 10,000 kronor till bolaget under eganderätt upplåtas.

Då, förutom nu ifrågavarande område, annan välbelägen samt för bostads- och byggnadsplatser lämplig mark vore att tillgå i omedelbar närhet af så väl Luossavaara och Kiirunavaara malmfält som ock den föreslagna jernvägen, hade kammarkollegium, under förutsättning, att från upplåtelsen undantoges erforderlig mark för jernvägens och ett blifvande stationssamhälles behof, förklarat sig finna de i ärendet uttalade betänkligheter icke förtjena afseende; och hade kollegium på grund af hvad i ärendet

förekommit hemstält, att af den vid afvittringen till kronopark afsatta, i närheten af Luossavaara och Kiirunavaara malmfält belägna mark finge åt Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag under eganderätt upplåtas det i bolagets förenämnda ansökning omförmälda, å den af förste landtmätaren Sjöberg år 1897 upprättade karta med röd kantfärg inom bokstäfverna a, b, c, d, e, f, g, a betecknade område om 326 hektar 52 ar 70 qvadratmeter med undantag af den mark, som kunde finnas erforderlig för jernvägens behof samt till plats för allmänna byggnader m. m. kring en blifvande station å området, under vilkor,

att tillträdet finge ega rum, sedan den till undantagande föreslagna mark blifvit genom jernvägsstyrelsens försorg på bolagets bekostnad uppmätt samt å karta affattad och beskrifven;

att, sedan den erbjudna köpeskillingen, 10,000 kronor, som skulle gäldas senast vid tillträdet, blifvit erlagd, köpebref å det försålda området finge af vederbörande myndighet utfärdas;

att bolaget skulle vara skyldigt att utan ersättning tåla ej mindre det intrång, som genom jernvägens anläggande kunde uppstå, än äfven framdragandet af utfartsväg för stationssamhället; samt

att bolaget skulle ensamt vidkännas alla med lagfarten förenade kostnader.

Efter remiss hade jemväl kommerskollegium den 13 december 1898 afgifvit utlåtande, deri kollegium meddelat, att, sedan kollegium anmodat vederbörande bergmästare att inkomma med yttrande i ämnet, bergmästaren i skrifvelse till kollegium uppgifvit, att, såvidt anginge under de senare åren tagna inmutningar, som kunde anses vara fortfarande gällande, inom det område, hvars upplåtande åt bolaget vore ifrågasatt, funnes endast en inmutning, hvilken vore befintlig inom sagda områdes nordöstra hörn och tillhörde bolaget, hvarjemte bergmästaren förklarat, att han i öfrigt icke hade något att erinra i afseende å förevarande ansökning.

Jemte erinran att 1898 års Riksdag beslutat anläggning af en statsbana från Gellivare förbi Luossavaara och Kiirunavaara malmfält till riksgränsen, hade kollegium vidare anfört, att enligt hvad i ärendet uppgifvits, vore förutom nu ifrågavarande område annan välbelägen samt för bostads- och byggnadsplatser lämplig mark att tillgå i omedelbar närhet af så väl nämnda malmfält som den beslutade jernvägen. Med hänsyn dertill att stationen för jernvägen, hvilken vore afsedd att förläggas inom det af bolaget sökta området, kunde antagas komma att blifva ett centrum för rörelsen på platsen, hade kollegium emellertid, under förutsättning af bifall i hufvudsak till bolagets förevarande framställning, ansett, att utrymme invid jernvägsstationen borde från området undantagas jemväl för ett så

kalladt stationssamhälle, der handtverkare, handlande och andra enskilda personer kunde förvärfva tomtplatser för bebyggande; och som i ärendets dåvarande skick erforderlig ledning saknades för bedömandet af hvilken och huru stor del af det utaf bolaget sökta området, som kunde och borde för nyss omförmälda ändamål användas, och hvilket vederlag i utrymme kunde böra tilläggas bolaget för fyllandet af dess behof af mark, hade dels enligt kollegii beslut föredraganden af ärendet i kollegium för vinnande af närmare kännedom om de lokala förhållandena å ifrågavarande plats besökt densamma, dels ock bolaget lemnats tillfälle förebringa ytterligare utredning i ärendet, hvarjemte kollegium i skrifvelse till jernvägsstyrelsen begärt upplysning rörande det område, som för jernvägens behof vore på ifrågavarande plats samt närmast söder derom erforderligt äfvensom angående det blifvande stationshusets tilltänkta storlek och läge.

Med anledning häraf hade kollegium från jernvägsstyrelsen fått emottaga en skrifvelse af den 14 september 1898, af hvilken skrifvelse framginge, att styrelsen icke då kunnat definitivt afgöra frågan, utan endast approximativt angifva det område, som syntes vara behöfligt för den blifvande statsbanans räkning samt till brandgata och allmän väg, äfvensom stationshusets tilltänkta läge, hvilket allt blifvit med gröna linier utmärkt å den vid bolagets ansökning fogade, af förste landtmätaren Sjöberg upprättade karta, hvarjemte styrelsen tillkännagifvit, att jemkningar i den sålunda framstälda planen sannolikt kunde vidtagas vid det definitiva förslagets uppgörande; och hade, sedan bolaget till Kongl. Maj:t inkommit med en den 19 november 1898 dagtecknad skrift i ämnet med vid samma skrift fogade tre särskilda kartor öfver ifrågavarande trakt jemte tillhörande beskrifningar, nemligen dels styrkt utdrag af en vid afvittring år 1887 af J. Flodmark upprättad karta, dels en af geologen vid Sveriges geologiska undersökning Hjalmar Lundbohm i skalan 1 : 8000 sammandragen karta och dels en af landtmäteriauskultanten Lennart Brännström i skalan 1 : 2000 likaledes år 1898 upprättad karta, samt dessutom en med derå inlagda höjdkurvor försedd kopia af sistnämnda karta, berörda handlingar och kartor genom remiss öfverlemnats till kollegium för att tagas i öfvervägande vid afgifvande af det utlåtande, hvarmed kollegium hade att till Kongl. Maj:t inkomma.

I nyssberörda skrift hade bolaget andragit hufvudsakligen följande. Sedan bolaget till Kongl. Maj:t ingifvit sin ansökning af den 1 februari 1898, hade det kommit till bolagets kännedom, att det ansåges önskligt, om en del af det område, som i ansökningen afsåges, kunde varda upplåtet till enskilde för bebyggande. Då det icke kunde förnekas, att ifrågavarande, på sluttningen af Haukivaara belägna trakt genom

sitt läge midt emellan de båda malmfälten och i närheten af sjön Luossajärvi erbjöde vigtiga fördelar såsom byggnadsområde för allmänheten, lika väl som den egnade sig såsom plats för de centrala anordningarna för bolagets rörelse, funne sig bolaget, som för sin del ville göra allt för att befordra uppkomsten af ett ordnadt samhälle vid malmfälten, böra afstå från sin anhållan om upplåtelse af den del af ifrågavarande område, som ansåges behöflig till byggnadsplatser för enskilde, och bolaget återkallade derför sin ansökning, så vidt anginge den å förenämnda afvittringskarta med gröna gränslinier utmärkta, med litt. X betecknade del af det i ansökningen afsedda område. Ifrågavarande del, som omfattade inemot hälften af det af bolaget förut begärda området på Haukivaara, borde för många år vara fullt tillräcklig för beredande af tomtplatser åt de enskilda personer, vare sig bolagets arbetare eller andra, som önskade uppföra egna bostäder. Om emellertid området skulle i framtiden befinnas för knappt, förefunnes icke något hinder för utvidgandet af byggnadsplanen åt sydost, hvarest på södra sluttningen af Haukivaara funnes för ändamålet tjenlig terräng. Mot utläggande af byggnadstomter å det sålunda angifna stället kunde erinras, att å ifrågavarande mark flera bolaget tillhöriga inmutningar vore belägna. På det att icke denna omständighet skulle finnas utgöra hinder för områdets upplåtande till bebyggande af enskilde, ville emellertid bolaget, derest området blefve utlagdt till byggnadstomter, afstå från sina inom byggnadsplanen belägna inmutningar, så snart bolaget erhölle visshet derom, att icke annan kunde förvärfva inmutning å samma plats. Då det i bolagets ansökning af den 1 februari 1898 afsedda område utgjorde så stor areal, som bolaget ansett behöflig för de i ansökningen antydda ändamål, och då bolaget numera återkallat ansökningen i fråga om en betydande del af denna areal, samt en annan del af densamma komme att tagas i anspråk för jernvägens behof, vore det naturligt, att bolaget måste begära nöjaktig godtgörelse för minskningen. Denna ersättning syntes lämpligast kunna beredas bolaget derigenom, att bolaget erhölle dels en tillökning österut af det återstående området, dels ock området mellan bäcken från Luossajärvi och Kiirunavaaras nordligaste del, hvilket senare område på grund af sitt läge särskildt egnade sig för uppförande af flera af de för rörelsen erforderliga byggnader och för andra anordningar. Ifrågavarande tillökningar jemte den återstående delen af det af bolaget förut begärda område vore å den skriften bilagda afvittringskartan utmärkta med gula gränslinier samt betecknade med litt. A. Bolaget anhölle sålunda att få förändra sin den 1 februari 1898 gjorda ansökning derhän, att bolaget nu anhölle om upplåtelse med full eganderätt till

bolaget af det å afvittringskartan med gula gränslinier utmärkta, med litt. A betecknade område. Den areal, bolaget nu begärde få köpa af staten, vore, såsom förut blifvit nämndt, afsedd till byggnadsplats för bolagets administrationsbyggnader, kraftledningsverk, bostäder för tjenstemän och arbetare äfvensom öfriga för rörelsen erforderliga byggnader, hvilka icke med nödvändighet måste förläggas vid sjelfva grufvorna. Med upplåtelsen af detta område vore emellertid bolagets hela behof af mark för grufrörelsen icke tillgodosedt. Alla bolagets byggnader kunde nemligen icke uppföras å det område, bolaget önskade köpa af staten, utan åtskilliga måste förläggas vid sjelfva grufvorna. Och äfven för andra ändamål vore bolaget i trängande behof af dispositionsrätt till mark derstädes. För bolaget vore det i sjelfva verket af lika stor vigt att erhålla nödigt utrymme vid sjelfva grufvorna som att bekomma tillräcklig tomtplats för administrations- och bostadshus, kraftstation m. m. Brytningen af Luossavaara- och Kiirunavaaramalmerna komme säkerligen att fortgå under århundraden, och det vore derför i förevarande fall mer än i andra af vigt, att brytningen redan från början anordnades så, att malmerna kunde uttagas såvidt möjligt fullständigt och med så ringa kostnad, att ekonomisk vinst uppstode. Att detta icke kunde ske, med mindre bolaget i grufvornas omedelbara närhet förfogade öfver tillräckligt utrymme för upplag af malm och varp, för anläggning af rutschbanor, lastkajer och stallar, för uppförande af så kallade grufstugor, skrädhus, smedjor och andra mindre byggnader, låge i öppen dag, och lika uppenbart syntes vara, att det för bolaget vore nödvändigt att redan nu vid uppgörandet af brytningsplanen hafva kännedom om de områden, öfver hvilka bolaget egde förfoga. Bolaget hade derför låtit anställa undersökning om den nödiga arealen och det tjenligaste läget af de områden, hvilka bolaget för nu ifrågavarande ändamål behöfde disponera, och dervid kommit till det resultat, att bolaget för ett ändamålsenligt anordnande af grufdriften vore i behof af de områden, som å förenämnda afvittringskarta funnes utmärkta med gula gränslinier samt betecknade med litt. B och C, belägna det förra å Luossavaaras och det senare å Kiirunavaaras sluttning. Huru önskligt det än vore för bolaget att kunna förvärfva eganderätt till dessa båda områden, förelåge dock icke i sådant afseende någon tvingande nödvändighet för bolaget, och bolaget ville derför inskränka sig till en begäran att få arrendera dessa båda områden af staten på viss tid, hvilken med afseende å den omfattande tidsperiod, för hvilken grufanordningarna måste beräknas, icke skäligen syntes böra sättas kortare än till femtio år. Utom de båda sistomförmälda områdena, öfver hvilka bolaget genast behöfde förfoga, funnes ett tredje område, å nyssnämnda karta utmärkt likaledes

med gula gränslinier samt betecknadt med litt. D, hvilket sannolikt inom kort äfven måste tagas i anspråk för bolagets rörelse. Beträffande tidpunkten, då bolaget behöfde dispositionsrätt till detta område, som, på sätt kartan utvisade, vore beläget på södra och sydöstra sluttningarna af Kiirunavaara, vore denna tidpunkt beroende af, huru snart bolagets i närheten belägna utmål och inmutningar komme att bearbetas, men sannolikt vore den icke långt aflägsen, och när grufbrytningen å denna trakt begynte, kunde bolaget icke undvara dispositionsrätten öfver sistnämnda område, utom af skäl, som anförts i fråga om områdena B och C, särskildt derför, att det här blefve nödvändigt att uppföra arbetarebostäder, enär ifrågavarande trakt vore belägen på mer än en half mils afstånd från det projekterade grufsamhället. Utan att för närvarande begära upplåtelse af detta område, hade bolaget emellertid ansett sig redan nu böra fästa Kongl. Maj:ts uppmäksamhet derå, att bolaget antagligen inom kort såge sig nödsakadt att i sådant afseende göra framställning. Beträffande de fyra särskilda, ofvan omförmälda områdena A, B, C och D upplyste bolaget, att desamma i areal innehölle: A 304,5 hektar, B 136 hektar, C 301 hektar och D 274 hektar, hvarjemte bolaget meddelade, att förberörda, af statsgeologen Lundbohm sammandragna karta jemte tillhörande beskrifning upprättats på anmodan af bolaget för att åskådliggöra den kring malmbergen belägna traktens naturbeskaffenhet samt läget af alla derstädes befintliga utmål och inmutningar.

För egen del hade kommerskollegium anfört, att kollegium beträffande malmtillgångarna vid Luossavaara—Kiirunavaara malmfält den 8 december 1897 till Kongl. Maj:t afgifvit infordradt utlåtande och dervid tillika öfverlemnat en af bemälde Lundbohm då afgifven redogörelse för å stället verkställd undersökning af ifrågavarande jernmalmsförekomster.

Enligt hvad denna undersökning utvisade, innehölle de båda malmfälten öfver den närbelägna sjön Luossajärvis vattenyta åtminstone 233,000,000 ton jernmalm, hvarförutom högst betydliga, för närvarande ej beräkneliga myckenheter jernmalm funnes under nämnda nivå. Bolaget innehade, på sätt ofvan nämnts, nästan uteslutande inmutningsrätten till båda malmfälten. Den malmtransport från dessa fält, som utgjort den närmaste anledningen till byggandet af statsbanan från Gellivare förbi malmfälten till riksgränsen, hade beräknats till öfver 1,000,000 ton om året.

Att med hänsyn till den omfattande grufdrift, som sålunda vore afsedd att för en lång framtid ega rum å ifrågavarande, hittills så godt som alldeles öde och obefolkade trakt, bolaget skulle, för uppförande af

bostäder, administrationsbyggnader, verkstäder, kraftledningar, transportvägar, upplagsplatser med flera anläggningar, hafva oafvisligt behof af ett ansenligt utrymme utöfver utmålen för bolagets grufvor, låge, på sätt äfven Kongl. Maj:ts befallningshafvande framhållit, i sakens natur, hvarjemte det otvifvelaktigt vore af största vigt för bolaget att redan vid företagets början förfoga öfver det för rörelsens ändamålsenliga ordnande erforderliga utrymme. I betraktande häraf måste det vara för bolaget angeläget att erhålla upplåtelse så väl af mark invid grufvorna som äfven af ett mellan de båda malmfälten beläget område för uppförande å detta område af administrations-, bostads- och andra byggnader, som icke med nödvändighet måste förläggas vid sjelfva grufvorna.

På sätt förut nämnts, hade bolaget i sin skrift af den 19 november 1898 återkallat sin i ärendet förut ingifna ansökning, så vidt densamma afsåge det å förberörda afvittringskarta med gröna gränslinier utmärkta, med litt. X betecknade område. Detta område syntes kollegium, i betraktande särskildt af detsammas belägenhet invid så väl jernvägsstationen som sjön Luossajärvi, lämpligen böra från kronans mark afskiljas för att, fördeladt i tomter, för bebyggande åt enskilde med eganderätt upplåtas. Ehuru området i fråga borde, på sätt bolaget anmärkt, för en längre tid vara fullt tillräckligt för sagda ändamål, ansåge emellertid kollegium, att, då det för jernvägens behof erforderliga, men ännu icke definitivt bestämda område, hvilket, så vidt det blifvit i jernvägsstyrelsens ofvan omförmälda skrifvelse med tillhörande karta angifvet, genom kollegii försorg inlagts å den i ärendet jemväl åberopade, af Lundbohm sammandragna kartan och der utmärkts med blåa linier, i alla händelser komme att icke oväsentligt inkräkta på området X, å sistnämnda karta utmärkt med gröna gränslinier, och då, för utvidgning af samma område, från inmutningar i det närmaste fritt fält för närvarande funnes, redan nu en något ökad areal borde afsättas till byggnadsplatser åt enskilde. Kollegium hade derför låtit med gröna, prickade linier å sistnämnda karta utmärka ett med litt. X^1 betecknadt område, hvilket, beläget öster om området X, men sammanhängande med detta, likaledes väl lämpade sig för ifrågavarande ändamål. Båda områdena innehölle en sammanlagd areal af omkring 165 hektar. Området X^1 fölle helt och hållet utom de områden, om hvilkas upplåtande bolaget i sin senare skrift anhållit och hvilka områden blifvit med gula gränslinier utmärkta jemväl å den af Lundbohm sammandragna kartan.

Enligt hvad denna karta utvisade, funnes inom områdena X och X^1 en del bolaget tillhöriga inmutningar. Dessa inmutningar skulle dock, hvad anginge det förra området, icke komma att utgöra hinder för upp-

låtande af samma område i dess helhet till byggnadstomter, alldenstund bolaget, på sätt ofvan omförmälts, förklarat sig afstå från sina inmutningar inom detta område, om bolaget finge visshet derom, att icke någon annan kunde der förvärfva inmutningsrätt. En dylik förklaring af bolaget äfven beträffande dess inmutningar å området X^1 syntes böra utgöra en förutsättning för detta områdes upplåtande i dess helhet till byggnadstomter.

Till förekommande att genom andra inmutningar å ifrågavarande två områden desamma, till hinder för deras ifrågasatta upplåtelse och reglering, skulle göras till föremål för spekulation, vore det dock angeläget, att redan i ärendets nuvarande skick förklarande meddelades derom, att sistnämnda båda områden skulle anses såsom tomtplats och sålunda vara undantagna från rätt till inmutning, en åtgärd, som kollegium funne sig så mycket hellre kunna tillstyrka, som, enligt hvad kollegium inhemtat, sannolikhet ej funnes för att någon afsevärd mineralfyndighet förekomme inom dessa områden.

Hvad sålunda anförts beträffande angelägenheten af att områdena X och X^1 blefve förklarade för tomtplats syntes emellertid, med afseende å den ifrågasatta användningen hufvudsakligen till bostads- och andra byggnadsplatser jemväl af det område, bolaget senast begärt att få med egande-rätt till sig upplåtet, ega giltighet äfven i fråga om sistnämnda, med litt. A betecknade område. Enligt hvad kollegium hade sig bekant, hade också bolaget hos Kongl. Maj:t gjort framställning om samma områdes förklarande för tomtplats.

Kollegium, som ansett sig sakna anledning att yttra sig i fråga om storleken af det område, som kunde för jernvägens behof erfordras, hade dock ansett sig, i betraktande af den för områdena A och X ifrågasatta användning, böra framhålla önskvärdheten af, att jernvägens stationshus måtte kunna förläggas omkring 175 meter längre åt norr, än hvad jernvägsstyrelsen i sin ofvanberörda skrifvelse föreslagit; att jernvägens blifvande utrymme å områdena A och X inskränktes till minsta möjliga bredd; att största möjliga område invid sjöstranden måtte kunna förenas med områdena A och X; samt att nödiga vägar och öfvergångar anordnades öfver jernvägen till sjöstranden.

Slutligen hade Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag i skrift af den 8 sistlidne april gifvit till känna, att bolaget afstode jemväl från sina inom området X^1 belägna inmutningar under samma vilkor, som af bolaget uppstälts i fråga om inmutningarna inom området X.

Departementschefen ansåge sig böra erinra derom, att jemlikt § 7 i den mellan staten och Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag den 2 juli 1898 upprättade öfverenskommelse rörande anläggande af en jernväg,

mellan Gellivare och riksgränsen m. m. bolaget för underlåtenhet att fullgöra sina åtaganden enligt sagda kontrakt utfäst, jemte den ersättningsskyldighet, som kunde för bolaget uppkomma, ett vite af 2,000,000 kronor, hvilket vite skulle utgå, i den mån Kongl. Maj:t funne skäligt derom förordna, äfvensom till säkerhet för berörda vite medgifvit första inteckning i all den fasta egendom inom Juckasjärvi socken, som bolaget kunde komma att ega.

Under erinran vidare, att Kongl. Maj:t den 17 sistlidne mars förklarat, att de å förenämnda kartor med litt. A samt X och X^1 betecknade områden skulle, tills vidare och intill dess annorlunda kunde varda förordnadt, anses såsom tomtplatser, hemstälde departementschefen, med åberopande af hvad ofvan blifvit anfördt, att Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen aflåta det förslag, förevarande proposition innefattar.

I sammanhang med denna framställning har utskottet till behandling förehaft två inom Andra Kammaren väckta motioner, nemligen motionen n:o 251 af herr *T. Zetterstrand*, som hemstält, att, med bifall i öfrigt till hvad Kongl. Maj:t i förevarande proposition föreslagit, högst 150 hektar af ofvan omförmälda med litt. A betecknade område måtte till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag under eganderätt upplåtas, hvaremot återstoden af sagda egofigur måtte jemte områdena litt. X och X^1 till enskilde afyttras, äfvensom att köpeskillingen för berörda 150 hektar måtte bestämmas till 100,000 kronor; samt motionen n:o 252, deri herr *J. H. G. Fredholm* föreslagit, att vid aftalet med Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag angående inköpet af ifrågavarande område bland köpevilkoren skulle upptagas, att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af detta köp skulle tillkomma bolaget.

Hvad först beträffar det i förevarande proposition omförmälda område, som är afsedt att till Luossavaara—Kiirunavaara aktiebolag försäljas, kan utskottet icke dela den af herr Zetterstrand i hans förenämnda motion uttalade mening att det bör begränsas till högst 150 hektar. Den areal, som nu föreslås till försäljning, är betydligt mindre än det område, bolaget ursprungligen begärt att få köpa, och då denna areal, som, enligt hvad af handlingarna i ärendet inhemtas, uppgifvits till 304,5 hektar, deraf mossar och myrar 95,5 hektar, sjöar 20 hektar och skogsmark 185 hektar, är afsedd till byggnadsplats för bolagets administrationsbyggnader, kraftledningsverk, bostäder för tjenstemän och arbetare äfvensom öfriga för rörelsen erforderliga byggnader, hvilka icke med nödvändighet måste förläggas vid

sjelfva grufvorna, synes en alltför stor minskning i densamma ej lämpligen böra ega rum. Härvid torde äfven böra beaktas, att, då bolaget till säkerhet för det vite af 2,000,000 kronor, hvartill bolaget förbundit sig i det mellan staten och bolaget upprättade kontrakt angående anläggande af jernväg mellan Gellivare och riksgränsen, medgifvit första inteckning i all den fasta egendom inom Juckasjärvi socken, som bolaget må komma att ega, denna säkerhet ökas i samma mån som bolaget beredes tillfälle att å inköpt mark i denna trakt uppföra byggnader eller i öfrigt nedlägga kostnader.

Emellertid skulle enligt Kongl. Maj:ts förslag ej hela berörda areal af 304,5 hektar till bolaget försäljas, enär derifrån skall undantagas den mark, som kan finnas erforderlig för statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen äfvensom för anläggning af allmän väg. En ytterligare inskränkning i detta område synes dock utskottet kunna utan större olägenhet vidtagas; och föreställer sig utskottet, att de två å det vid detta utlåtande fogade aftryck (bil. I) af en del af den Kongl. Maj:ts proposition bilagda karta med bokstäfverna a b c d e f och g h i k angifna områden, beräknade, det förra till 44,5 kektar och det senare till 19 hektar, eller tillsammans 63,5 hektar, kunde undantagas från försäljningen och jemte öfrig till utarrendering afsedd mark upplåtas till bolaget på arrende. Den i kongl. propositionen föreslagna arealen skulle således komma att minskas med 63,5 hektar till 241 hektar. Utskottet har emellertid velat uttala den förutsättning, att ifrågavarande områdes areal kommer att i köpebrefvet till siffran angifvas.

Vidkommande härefter den köpeskilling, som skall af bolaget för ifrågavarande område erläggas och af Kongl. Maj:t föreslagits till 10,000 kronor, föreligger ingen som helst utredning, utan har denna endast upptagits till det belopp, som af bolaget erbjudits. Detta belopp synes emellertid utskottet vara alltför lågt; ty om än måste medgifvas, att denna mark hittills kan anses hafva varit nästan värdelös, bör dock tagas i betraktande, att genom den jernväg, som nu anlägges i dessa trakter, och det tillstånd till malmbrytning å kronans der belägna jord, som meddelats — således genom åtgörande från det allmännas sida — verkligt värde tillförts ifrågavarande område, hvilkets förvärfvande under nuvarande förhållanden är för bolaget af stor ekonomisk betydelse. Härjemte har utskottet ansett sig böra taga hänsyn dertill, att det invid denna mark belägna område, som är afsedt att, fördeladt i tomter, upplåtas för bebyggande af enskilde, skall för hvarje särskild tomt värderas, och efter all sannolikhet kommer att åsättas pris, som alltför bjert skulle afsticka mot det för nu ifrågavarande område föreslagna. Utskottet anser derför, att en ej obetydlig höjning i

köpeskillingen för detta område bör ega rum. Ett så högt belopp, som det af herr Zetterstrand i förenämnda motion föreslagna, eller 100,000 kronor för hälften af den i Kongl. Maj:ts proposition upptagna arealen, anser sig utskottet dock ej böra ifrågasätta, men föreställer sig att samma belopp, eller en köpeskilling af 100,000 kronor, skäligen bör kunna betingas för det område, utskottet anser sig böra till försäljning föreslå.

I fråga om herr Fredholms ofvannämnda förslag, att kronan vid försäljning af berörda område skulle förbehålla sig jordegares rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande, har utskottet funnit det kunna ifrågasättas, huruvida det må vara med nuvarande rättsförhållanden i vårt land förenligt, att den, som afhänder sig eganderätten till jord, dervid förbehåller sig viss rätt, som annars alltid plägar medfölja eganderätten; och gifvet är, att ett sådant förbehåll i framtiden måste föranleda förvecklingar och tvister. Med afseende härå och då, enligt hvad kommerskollegium upplyst, sannolikhet ej finnes för att någon afsevärd mineralfyndighet förekommer inom detta område, har utskottet icke ansett sig böra biträda herr Fredholms ifrågavarande förslag.

Hvad slutligen angår Kongl. Maj:ts i nu föreliggande framställning förekommande förslag *dels* om samtidigt uppgörande af förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna å förenämnda till bebyggande af enskilde afsedda område samt *dels* beträffande sådana köpeskillingars användande, tillåter sig utskottet hänvisa till hvad utskottet i denna dag afgifvet utlåtande i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående upplåtande af mark åt aktiebolaget Gellivare Malmfält i fullkomligt likartade frågor anfört.

På grund af hvad sålunda förekommit, hemställer utskottet,

a) att Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition må på det sätt bifallas, att Riksdagen medgifver,

dels att af den vid afvittringen i Juckasjärvi socken till kronopark afsatta mark må till Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag för en köpeskilling af ett hundra tusen kronor under eganderätt upplåtas det i bolagets skrift af den 19 november 1898 angifna samt å den vid samma skrift fogade afvittringskarta med gula gränslinier utmärkta och med litt. A betecknade område med undantag af de utaf utskottet här ofvan angifna områden å tillsammans 63,5 hektar samt med undantag tillika af den mark, som kan finnas erforderlig för statsbanan mellan Gellivare och riksgränsen äfvensom för anläggning af allmän väg, under vilkor:

att tillträdet må ega rum, sedan den till undantagande föreslagna mark blifvit genom jernvägsstyrelsens försorg på bolagets bekostnad uppmätt samt å karta affattad och beskrifven;

att, sedan den betingade köpeskillingen, 100,000 kronor, som skall gäldas senast vid tillträdet, blifvit erlagd, köpebref å det försålda området må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län utfärdas;

att bolaget skall vara skyldigt att utan ersättning tåla ej mindre det intrång, som genom jernvägens anläggande kan uppstå, än äfven framdragandet af utfartsväg för stationssamhälle; samt

att bolaget skall ensamt vidkännas alla med lagfarten förenade kostnader;

dels och att af omförmälda kronomark må till förenämnda bolag på arrende under en tid af femtio år upplåtas de i bolagets skrift af den 19 november 1898 likaledes angifna, å berörda afvittringskarta med gula gränslinier utmärkta och med litt. B och C betecknade områden äfvensom de delar af det med litt. A å samma karta betecknade område, hvilka, enligt hvad här ofvan sägs, skola från försäljningen undantagas, dock med undantag af sådana delar af ifrågavarande områden, hvilka till äfventyrs redan blifvit af kronan i vederbörlig ordning upplåtna till andra, samt under följande vilkor:

att bolaget skall för ifrågavarande mark årligen senast den 14 mars erlägga arrende till belopp, som Kongl. Maj:t på gemensamt förslag af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Norrbottens län, öfverjägmästaren i Norrbottens distrikt och bergmästaren i norra bergmästaredistriktet bestämmer för en tid af tio år i sänder;

att hus och byggnader, som vid den tid, då bolagets arrenderätt inträder, finnas vara utan särskild från kronans sida gjord upplåtelse på området uppförda af andra än bolaget, under arrendetiden må af egarne bibehållas tillika med nödigt tomtutrymme, hvilket senare i händelse af tvist skall bestämmas af Kongl. Maj:ts befallningshafvande, mot det att egarne erlägga till bolaget årlig afgäld, motsvarande den del af den

bolaget åliggande arrendeskilling, som å tomten belöper efter förhållandet mellan dennas areal samt hela det till bolaget upplåtna områdets ytinnehåll, dock med skyldighet för innehafvare af dylik lägenhet att afträda densamma, derest sådant kan finnas erforderligt vare sig med hänsyn till bolagets behof af utrymme för sin rörelse, af helsovårdshänsyn eller för åstadkommande af ordnad byggnadsverksamhet; skolande egare af sådan lägenhet jemväl vara skyldig att afträda densamma i det fall, att å lägenheten inhysas personer, hvilka föra ett sådant lefnadssätt, att fara deraf uppstår för allmän ordning och sedlighet;

att i sistberörda fall lägenhetens egare skall vara skyldig afträda densamma utan lösen, men med rättighet att inom viss, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande bestämd tid bortföra der befintliga, honom tillhöriga byggnader, hvaremot i öfriga fall lösen för byggnadernas värde skall af bolaget erläggas samt vid brist af åsämjande bestämmas af gode män; skolande det tillkomma Kongl. Maj:ts befallningshafvande att i händelse af tvist afgöra fråga om skyldighet att afträda lägenhet i fall, som i denna och nästföregående punkt omförmälas;

att hvad i § 3 mom. 1 af gällande grufvestadga finnes föreskrifvet icke må ega tillämpning å hus, tomtplats eller trädgård, som befinnes å de till bolaget upplåtna områden, derest icke Kongl. Maj:ts befallningshafvande i särskildt fall finner sådana omständigheter föreligga, att inmutning icke må ske närmare någon viss, på ifrågavarande mark befintlig byggnad, tomtplats eller trädgård, än hvad omförmälda § i grufvestadgan angifver;

att, om bolaget nedlägger grufrörelsen eller bedrifver densamma i väsentligen minskad omfattning, det skall ankomma på Kongl. Maj:t att förklara bolagets arrenderätt upphäfd antingen helt och hållet eller till någon del af områdena, hvarjemte, för den händelse grufdrift af annan än bolaget kommer att idkas inom ifrågavarande områden och för sådan af annan idkad grufdrift utrymme utöfver sedvanliga utmål visar sig behöfligt, Kongl. Maj:t må ega bestämma, att bolaget

skall afstå hvad som för ändamålet kan anses erforderligt och skäligt; skolande i fall, som i denna punkt afses, proportionerlig minskning af bolagets arrendeafgift ega rum;

att bolaget skall vara skyldigt att utan särskild ersättning af områdena i fråga afstå hvad som enligt Kong. Maj:ts beprövfvande kan finnas erforderligt för anläggning af allmän väg eller till utrymme för jernväg eller för dess drift erforderliga anläggningar och anordningar;

att, om af anledning, som förut icke blifvit nämnd, det nu eller framdeles skulle visa sig angeläget, att någon sådan del af ifrågavarande områden, som för bolaget icke är oundgängligen behöflig, från bolagets arrenderätt undantages, bolaget skall vara skyldigt underkasta sig Kongl. Maj:ts bestämmande härutinnan;

att bolaget skall öfvervaka, att åverkan icke sker å den växande skogen inom områdena, samt i sin mån söka att till laga ansvar befordra dem, som till dylik åverkan göra sig skyldiga;

att bolaget på grund af nu ifrågavarande arrende icke skall ega annan rätt till skogen å områdena, än att bolaget må dels, efter anvisning af vederbörande skogstjensteman och derest från skogsvårdens synpunkt hinder icke möter, erhålla nödigt byggnadsvirke till pris, som af domänstyrelsen bestämmes, dels ock afrödja skog, som finnes å tomtplats, mot ersättning, som domänstyrelsen likaledes bestämmer;

att bolaget skall tillhandahålla Kongl. Maj:ts befallningshafvande erforderliga medel för aflönande af den polisstyrka, som till ordningens vidmagthållande å Luossavaara och Kiirunavaara malmfält och närmast derintill belägna områden af Kongl. Maj:ts befallningshafvande förordnas;

att den enligt gällande grufvestadga jordegare tillhörande rätt beträffande fyndigheters tillgodogörande icke på grund af nu ifrågavarande arrende må tillkomma bolaget;

att bolagets arrenderätt icke får af bolaget å annan öfverlåtas, med mindre Kongl. Maj:t sådant medgifver; samt

att bolaget, innan det till upplåtelse på arrende föreslagna området får af bolaget tillträdas, skall hafva genom lagligen gällande handling, som till Kongl. Maj:ts befallningshafvande öfverlemnas, förbundit sig att afstå från samtliga de bolaget tillhöriga, inom nedan omförmälda å den af geologen Lundbohm upprättade karta med litt. X och X[1] utmärkta områden befintliga inmutningar;

dels att de å förenämnda, af geologen Lundbohm sammandragna karta med gröna gränslinier utmärkta samt med litt. X och X[1] betecknade områden må — med undantag af den del af området X, som för jernvägens behof erfordras, samt den mark i öfrigt, Kongl. Maj:t kan finna böra för något allmänt behof undantagas — från kronans mark afskiljas för att, fördelade i tomter, för bebyggande åt enskilde med eganderätt upplåtas under iakttagande,

att förslag till köpeskilling för de särskilda tomterna skall uppgöras af vederbörande revirförvaltare och en af Kongl. Maj:ts befallningshafvande utsedd person, hvarvid särskildt värde bör åsättas å tomt befintlig skog och särskildt värde sjelfva jorden; skolande värderingsmännen, der de stanna i olika meningar rörande värdet af någon tomt, till tredje värderingsman tillkalla någon af de utaf länets landsting eller hushållningssällskap utsedde uppskattningsmän för arrendevärderingar;

att tomt derefter må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande till pris, motsvarande minst den på nämnda sätt föreslagna köpeskillingen, upplåtas till den, som hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande anmäler sig till erhållande af sådan tomt och dervid erlägger värdet för å tomten befintlig skog jemte en femtedel af köpeskillingen för jorden;

att den, åt hvilken tomt upplåtes, skall vara skyldig att, under iakttagande af de särskilda föreskrifter, som med afseende å områdets ordnande och bebyggande kunna varda honom af Kongl. Maj:ts befallningshafvande vid upplåtelsen meddelade, inom två år från upplåtelsen hafva å tomten påbörjat samt inom ytterligare tre år fullbordat boningshus, salubod eller annan dermed jem-

förlig byggnad, vid äfventyr, om det försummas, att tomtinnehafvaren skall vara sin rätt till tomten och den derför erlagda andel af köpeskillingen förlustig;

att tomtinnehafvare skall vid enahanda äfventyr, sedan han inom den förelagda tiden af fem år fullgjort hvad honom i fråga om tomtens bebyggande ålegat, sist vid utgången af nämnda tid vara skyldig erlägga återstoden af köpeskillingen; samt

att, sedan byggnadsskyldigheten blifvit behörigen fullgjord och köpeskillingen till fullo guldits, köpebref å tomt må af Kongl. Maj:ts befallningshafvande för tomtinnehafvaren utfärdas;

dels ock att köpeskillingen för det till Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolag med eganderätt upplåtna område må, på samma sätt som köpeskillingarne för försålda mindre kronoegendomar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark, samt att köpeskillingarne för tomterna å de för bebyggande af enskilde afsedda områdena må, efter afdrag af kostnaden för den regleringsplan jemte beskrifning, som kan komma att öfver områdena upprättas, tills vidare och intill dess annorlunda kan varda af Kongl. Maj:t bestämdt, användas till bestridande af sådana utgifter, som finnas erforderliga för områdets behöriga ordnande, samt för sådant ändamål, till en början och innan municipalsamhälle på platsen bildats, af Kongl. Maj:ts befallningshafvande disponeras för att, när municipalstyrelse kommit till stånd, omhändertagas af denna;

b) att herr Zetterstrands förenämnda motion icke må till någon Riksdagens vidare åtgärd föranleda; samt

c) att herr Fredholms ofvan omförmälda motion icke må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 9 maj 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.

Reservationer:

af herr *K. Bohnstedt;*

vid *mom. c)*: af herrar *P. Pehrson*, *P. Ersson*, *K. A. Kihlberg*, *O. Larsson*, *O. Erickson* och *J. A. Sjö*.

Herr *H. Andersson* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i förestående ärendes behandling inom utskottet.

Stockholm, Ivar Hæggströms boktryckeri, 1899.

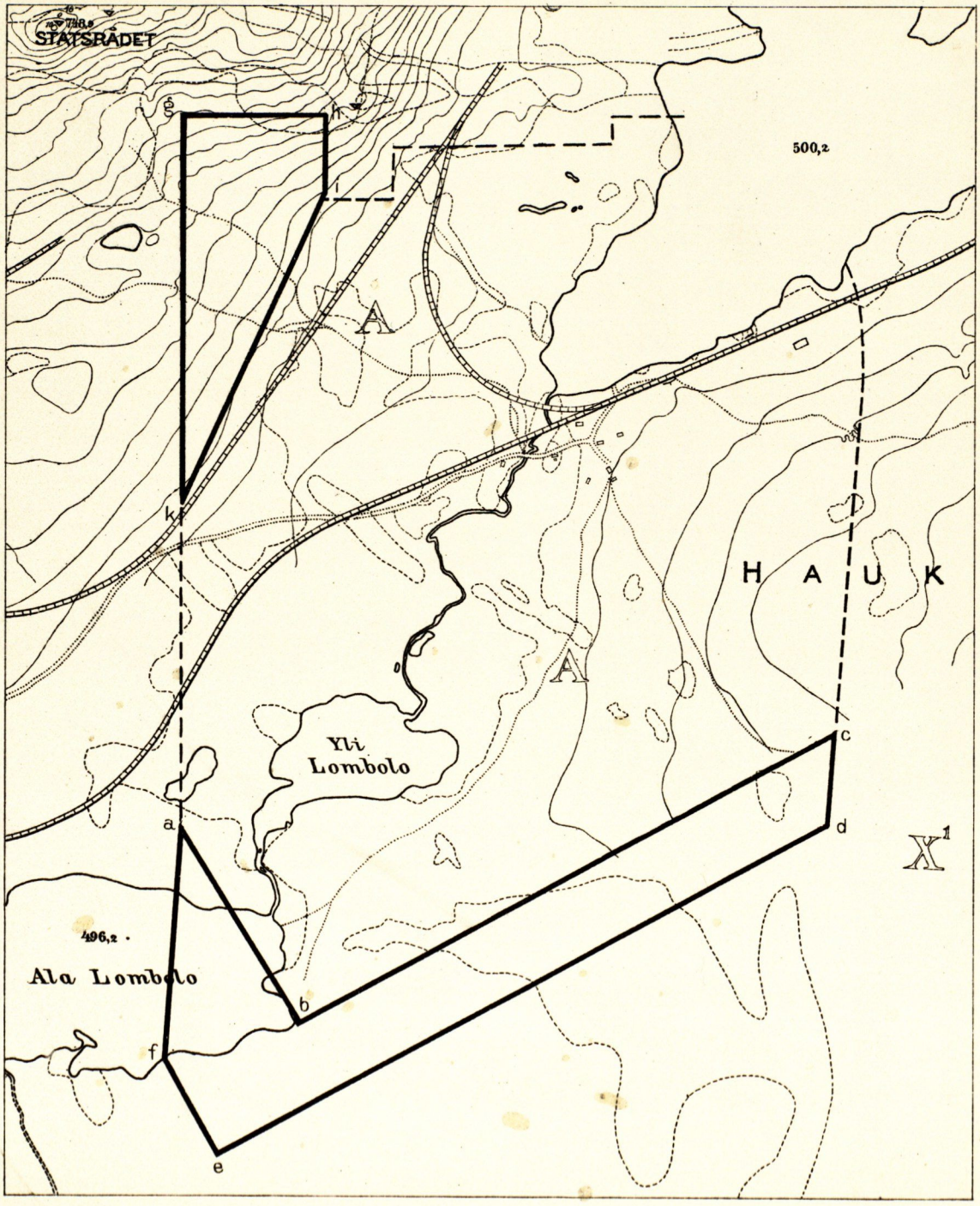
STATSRÅDET
g
h
500,2
A
k
H A U K
A
Yli
Lombolo
a
c
d
X¹
496,2
Ala Lombolo
b
f
e